

Sygn. akt III AUa 988/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krystian Serzysko
Sędziowie:	SSA Feliksa Wilk SSA Ewa Drzymała (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **M. K.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

o ustalenie istnienia ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji wnioskodawczynie M. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie Wydziału IV Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 24 kwietnia 2012 r. sygn. akt IV U 61/12

o d d a l a a p e l a c j ę .

Sygn. akt III AUa 988/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie **M. K.** od dwóch decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowa w T. z dnia 29 listopada 2011 r. stwierdzających ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego wobec **M. K.** w okresie od dnia 1 lipca 2009 r. do 11 lutego 2010 r. z uwagi na podleganie w tym czasie innemu ubezpieczeniu – z tytułu umowy zlecenia oraz od dnia 1 lipca 2010 r. z uwagi na prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczynie **M. K.** podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 6 sierpnia 1997 r. z mocy ustawy. W okresie od dnia 1 lipca 2010 r. do 7 grudnia 2011 r. wnioskodawczynie prowadziła własną działalność gospodarczą i w związku ze złożonym oświadczeniem o chęci kontynuowania ubezpieczenia społecznego rolników decyzją KRUS z dnia 12 lipca 2010 r. została poinformowana, że spełniła wszystkie warunki do

dalszego podlegania rolniczemu ubezpieczeniu. Decyzja ta zawierała też pouczenie o obowiązku zgłoszenia wszystkich okoliczności mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników, w tym o podjęciu zatrudnienia lub innych form aktywności zawodowej rodzących obowiązek podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu. Pismem z dnia 10 listopada 2011 r. ZUS poinformował KRUS o fakcie figurowania przez wnioskodawczynię w Kompleksowym Systemie Informatycznym ZUS jako zgłoszoną przez (...) S.A. z siedzibą w W. do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy zlecenia w okresie od dnia 14 kwietnia 2009 r. do 11 lutego 2010 r. W konsekwencji zaskarżonymi decyzjami KRUS z dnia 29 listopada 2011 r. wnioskodawczyni została wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników w okresie od dnia 1 lipca 2009 r. do 11 lutego 2010 r. i od dnia 1 lipca 2010 r. Zaś decyzją ZUS z dnia 24 stycznia 2012 r. wnioskodawczyni została objęta ubezpieczeniem społecznym jako wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) S.A. w okresie od dnia 14 kwietnia 2009 r. do 11 lutego 2010 r.

Powyższe ustalenia Sąd Okręgowy poczynił w oparciu o zalegające w aktach dokumenty oraz zeznania świadków W. K. i T. L., które uznał za wiarygodne i spójne.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2 i art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. (tekst jedn. Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) i wywiódł, że trafnie wnioskodawczyni została wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników w okresie od dnia 1 lipca 2009 r. do 11 lutego 2010 r. i od 1 lipca 2010 r. Wykonywała ona bowiem w tym czasie prace na podstawie umowy zlecenia i podlegała ubezpieczeniu społecznemu z tego tytułu, a warunkiem objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników jest nie podleganie innemu ubezpieczeniu społecznemu. Zaś rozpoczynając prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników w warunkach określonych w art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i nie mogła nadal podlegać temu ubezpieczeniu. Jako bezzasadne ocenił Sąd Okręgowy podnoszone przez wnioskodawczynię zarzuty, że nie została ona przez organ rentowy pouczona o wpływie wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia i prowadzenia działalności gospodarczej na podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników. W decyzji KRUS z dnia 12 lipca 2010 r. została bowiem poinformowana o obowiązku zgłoszenia wszelkich okoliczności mających wpływ na podleganie rolniczemu ubezpieczeniu, w tym o podjęciu zatrudnienia lub innych form aktywności zawodowej. Zatem to wnioskodawczyni miała obowiązek poinformowania KRUS o podjęciu pracy na podstawie umowy zlecenia i nie może się obecnie zasłaniać nieznajomością prawa. W konsekwencji uznał Sąd Okręgowy, że odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wywiódła wnioskodawczyni M. K. zaskarżając go w całości. Zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że została prawidłowo poinformowana o prawach i obowiązkach, a w szczególności o przesłankach jakie należy spełnić by móc podjąć działalność gospodarczą przy jednoczesnym pozostaniu w ubezpieczeniu społecznym rolników, a także wadliwe przyjęcie, że zachodzi przeszkoda powodująca ustanie ubezpieczenia społecznego rolników z uwagi na świadczenie pracy na podstawie umowy zlecenia, podczas gdy realnie umowy tej nie wykonywała. Wskazując na tak sformułowane zarzuty apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i stwierdzenie podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników od dnia 1 lipca 2010 r., względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelująca podniosła, że nie została przez KRUS pouczona o warunkach jakie należy spełnić by podejmując działalność gospodarczą pozostać w ubezpieczeniu społecznym rolników, a w szczególności o konieczności nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu rolników przez okres 3 lat przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej. W jej ocenie organ rentowy winien poinformować ją o całokształcie okoliczności związanych z możliwością podjęcia działalności gospodarczej przez osobę ubezpieczoną w ubezpieczeniu społecznym rolników. Ponadto apelująca podniosła, że umowa zlecenia zawarta z (...) S.A. nie była przez nią realnie wykonywana. W ramach tej umowy zawarła jedynie jedną umowę ubezpieczenia i otrzymała jednorazowy dochód w niewielkiej kwocie (...)zł. Nie powinna więc była podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu. Tym bardziej, że w decyzji z dnia 12 lipca 2011 r. KRUS potwierdził, że spełnia przesłanki do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników.

Sąd Apelacyjny *zważył, co następuje:*

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem nie zawiera argumentów prawnych, pozwalających podważyć prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny w całości podziela poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne i uznaje je za własne. Z ustaleń tych wynika, że wnioskodawczyni M. K. podlegając ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 6 sierpnia 1997 r. w okresie od dnia 14 kwietnia 2009 r. do 11 lutego 2010 r. wykonywała umowę zlecenia, a następnie od dnia 1 lipca 2010 r. do 7 grudnia 2011 r. prowadziła własną działalność gospodarczą. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. (tekst jedn. Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) ubezpieczeniu społecznemu rolników podlega rolnik, o ile nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Skoro zaś wnioskodawczyni podjęła zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia i została z tego tytułu objęta ubezpieczeniem społecznym, to ustala z mocy prawa jej ubezpieczenie społeczne rolników w okresie wykonywania tej umowy. Bez znaczenia jest w jakim zakresie wnioskodawczyni umowę zlecenia wykonywała, albowiem to sam fakt wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia skutkuje objęciem ubezpieczeniem społecznym co wynika wprost z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), a nie zakres wykonywanej pracy. Ponadto kwestia podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia z (...) S.A. w okresie od dnia 14 kwietnia 2009 r. do 11 lutego 2010 r. została już rozstrzygnięta w prawomocnej decyzji organu rentowego z dnia 24 stycznia 2012 r.

Trafnie są również wywody Sądu pierwszej instancji odnośnie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. W istocie warunkiem ubezpieczenia rolnika, który podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą, jest trwające nieprzerwanie przynajmniej przez 3 lata podleganie z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie, poprzedzające bezpośrednio datę rozpoczęcia tej działalności. Skoro zaś w okresie od dnia 14 kwietnia 2009 r. do 11 lutego 2010 r. wnioskodawczyni była zatrudniona na podstawie umowy zlecenia i z tego tytułu była objęta ubezpieczeniem społecznym, to rozpoczynając działalność gospodarczą w dniu 1 lipca 2010 r. nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników od co najmniej 3 lat poprzedzających bezpośrednio datę rozpoczęcia tej działalności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2000 r. II UKN 54/00 OSNP 2002 r. Nr 12, poz. 290; z dnia 30 czerwca 2000 r. II UKN 618/99 OSNP 2002 r. Nr 1, poz. 27; oraz z dnia 3 grudnia 1998 r. II UKN 343/98 OSNP 200 r. Nr 2 poz. 74). W konsekwencji nie spełniła warunku, o którym mowa w cytowanym art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zwracając uwagę na tą okoliczność trafnie Sąd pierwszej instancji przyjął, że podjęcie prowadzenia pozarolniczej działalności miało ten skutek, że wnioskodawczyni w okresie jej prowadzenia spełniała przesłanki podlegania powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu, a nie ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Słusznie też ocenił Sąd pierwszej instancji jako bezzasadne zarzuty wnioskodawczyni obwiniające KRUS za brak pouczenia jej o warunkach i zasadach podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w razie podjęcia pozarolniczej działalności gospodarczej. Wnioskodawczyni próbuje usprawiedliwić się brakiem wiedzy w zakresie konieczności podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przez okres 3 lat poprzedzających datę podjęcia pozarolniczej działalności gospodarczej. Z materiału zgromadzonego w niniejszej sprawie wynika, że wniosek EDG-1 o rozpoczęciu przez M. K. działalności pozarolniczej i chęci pozostania w ubezpieczeniu rolniczym do placówki terenowej KRUS w D. został przekazany pocztą elektroniczną z centrali KRUS W., a analiza tego wniosku i akt wnioskodawczyni dawała podstawę do wydania decyzji z dnia 12 lipca 2010r. o spełnieniu warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. W tej decyzji wnioskodawczyni została poinformowana o obowiązku zgłoszenia wszelkich okoliczności mających wpływ na podleganie rolniczemu ubezpieczeniu, w tym o podjęciu zatrudnienia lub innych form aktywności zawodowej. Zatem na wnioskodawczyni, jako ubezpieczonej spoczywał obowiązek informowania organu rentowego o wszystkich okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników, w tym przede wszystkim o podjęciu zatrudnienia lub innych form aktywności zawodowej rodzących obowiązek podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu.

Zdaniem wnioskodawczynie obowiązkiem KRUS było powiadomienie jej przed rozpoczęciem przez nią działalności pozarolniczej o treści przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w szczególności wyjaśnienie regulacji zbiegu ubezpieczenia powszechnego i ubezpieczenia społecznego rolników. Takie rozumowanie nie zasługuje na aprobatę. Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela pogląd prawny wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2008 r. (I UK 287/07, OSNP 2009 nr 13-14, poz. 182), zgodnie z którym Kasa nie miała takiego obowiązku. Nie wynika on z żadnego przepisu ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. W powołanym wyroku Sąd Najwyższy podkreślił, iż brak jest podstaw do przyjęcia, że obowiązek taki wynikać ma z zakładanego a priori obowiązku Kasy dbałości o interes ubezpieczonych. W art. 9 k.p.a., do którego apelująca nawiązuje, chodzi o indywidualne postępowanie administracyjne w sprawie, a nie o powszechny obowiązek pouczenia o treści przepisów zawartych w ustawie. Tam gdzie ustawodawca zastrzega pouczenie ubezpieczonego, tam też je wyraźnie określa (np. art. 39a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) i tylko w takim zakresie jego brak może rodzić skutki prawne. Nie sposób zaś uznać, że organ rentowy miał obowiązek informowania ubezpieczonej o abstrakcyjnych regulacjach i obowiązkach prawnych wynikających z obowiązujących przepisów. To apelująca podjęła działalność gospodarczą na gruncie obowiązujących obecnie przepisów określających prawa i obowiązki związane z tą działalnością, w tym obowiązki w zakresie podatków czy podlegania ubezpieczeniu społecznemu i opłacania składek na to ubezpieczenie. Winna więc dochować należytej staranności i znajomości obowiązujących ją regulacji prawnych z uwagi na zawodowy charakter działalności, jakiej wykonywania się podjęła. Ponadto trudno zaakceptować stanowisko apelującej o braku udzielenia jej przez organ rentowy rzetelnej informacji o konsekwencjach prawnych wynikających z podjęcia pozarolniczej działalności gospodarczej w sytuacji związanej z wcześniejszym wykonywaniem pracy na podstawie umowy zlecenia, skoro powyższego faktu nie ujawniła i organ rentowy nie miał wiedzy o tym tytule do podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu.

W konsekwencji trafnie przyjął Sąd pierwszej instancji, że w spornych okresach wnioskodawczynie nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników i nie było podstaw do zmiany zaskarżonych decyzji.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.